

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o strukturální statistice podnikání

KOM(2006) 66 v konečném znění – 2006/0020 (COD).

(2006/C 318/13)

Dne 27. března 2006 se Rada, v souladu s čl. 285 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce „Jednotný trh, výroba a spotřeba“, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. července 2006. Zpravodajkou byla paní FLORIO.

Na 429. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. září (jednání ze dne 14. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro; 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Dne 20. prosince 2000 se Evropská rada rozhodla zahájit víceletý program pro podnik a podnikavost, a zejména pro malé a střední podniky⁽¹⁾. Cílem Evropské unie je pomocí tohoto nového referenčního rámce zlepšit konkurenceschopnost podniků v hospodářství založeném na znalostech, zjednodušit a usnadnit jejich právní, administrativní a finanční rámec, především z hlediska podpory výzkumu a inovací, usnadnit jejich přístup ke službám a programům Společenství a v neposlední řadě podpořit podnikavost.

1.2 Na počátku roku 2003 předložila Komise zelenou knihu „Podnikavost v Evropě“⁽²⁾, ve které zdůraznila potřebu cílené podpory a žádala o strategické politiky na podporu průmyslu a především zpracovatelského průmyslu, který ve srovnání s jinými částmi světa zaznamenává v Evropě již po několik let nebezpečné zpomalení růstu.

1.2.1 Hlavní činnosti navržené na podporu a zvýšení podnikatelského ducha v Evropě:

- odstranit administrativní překážky rozvoje podniku,
- provést bilanci rizik a výhod podnikatelského ducha,
- podpořit kladnější přístup celé společnosti k zakládání nových podniků.

1.3 V návaznosti na konzultaci zainteresovaných stran založené na zelené knize předložila Komise v roce 2004 akční plán pro podnikavost⁽³⁾, který zohledňuje nově získané odpovědi a zahrnuje víceletý plán pro podnik a podnikavost.

1.4 Klíčové záležitosti jako je průmyslová politika, podpora služeb, zaměstnanost jako motor hospodářského růstu, jsou úzce spojeny, a to jak na národní, tak na evropské úrovni, s prioritami týkajícími se zaměstnanosti a sociálních věcí, které

představují významný cíl politických rozhodnutí Evropské unie. Také v této oblasti zahájily v posledních letech evropské instituce různé iniciativy, mezi nimiž např. předložení ročního plánu ze strany členských států.

1.5 Na summitu v Lucemburku v roce 1997 byla zahájena evropská strategie zaměstnanosti, která byla následně uznána za klíčový prvek Lisabonské strategie. Právě Lisabonská strategie si klade za cíl obnovu evropského hospodářství snížením míry nezaměstnanosti a vytvářením vysoce kvalifikovaných pracovních míst. Jasný význam při dosažení těchto cílů má zaměření na sociální politiku a politiku rovných příležitostí mezi různými vrstvami společnosti. Tento poslední cíl představuje určitý předpoklad, kterým je i zásadní restrukturalizace hospodářského systému, pro cíl dosáhnout rostoucí míry růstu a „zdravého“ hospodářského prostředí.

1.6 Dalšími prvky tohoto ambiciózního projektu měly být „Evropský výzkumný prostor“, úplná integrace trhů a vytvoření příznivého prostředí pro malé a střední podniky. V návrhu týkajícím se rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovaci (2007-2013)⁽⁴⁾ sama Komise uvádí, že podpora technologie a výzkumu je přímo spojena s využitím příležitostí, které trh poskytuje výrobkům, službám a novým obchodním postupům. Dále je třeba podnit ochotu přijmout rizika a zkoušet nové nápady na trhu. Nedostatek inovací je jednou z hlavních příčin neuspokojivých výsledků evropského růstu.

1.7 Co se týče sociální soudržnosti, byly stanoveny okamžité zásahy v oblasti odborné přípravy a sociální ochrany. Pro zajištění koordinace mezi členskými státy při formulování jejich politik byla stanovena možnost vytvoření mechanismu otevřené koordinace, který by prostřednictvím výměny osvědčených postupů zpřístupnil osvědčené postupy a nejlepší výsledky v každé oblasti.

⁽¹⁾ Rozhodnutí 2000/819/ES.

⁽²⁾ KOM(2003) 27 v konečném znění, 21.1.2003.

⁽³⁾ KOM(2004) 70 v konečném znění, 11.2.2004.

⁽⁴⁾ KOM(2005) 121 v konečném znění, 6.4.2005.

1.8 Především díky střednědobému hodnocení Lisabonské strategie předložila Komise v roce 2005 sdělení o růstu a zaměstnanosti⁽³⁾, které se soustředí na dvě důležité otázky: vykazovat stabilní a trvalý hospodářský růst a vytvářet stále větší počet lepších pracovních míst. Tyto cíle byly považovány za uskutečnitelné prostřednictvím součinnosti úrovně Společenství a národní úrovně.

2. Obecné připomínky

2.1 Transformace hospodářství a výroby představuje neustálý a rychlý proces. Různá průmyslová odvětví a odpovídající subjekty se mění a inovují, aby se přizpůsobili vývoji trhu, a snaží se zůstat konkurenceschopní a vytvářet příležitosti pro stále větší růst a zisk.

2.1.1 Na trhu jako je trh evropský, kde se podniky vyvíjejí rychlým tempem a tradiční odvětví se navzájem prolínají (výroba, obchod, distribuce atd.), je nesnadné stanovit hranici mezi různými druhy činností. Kromě toho je při hodnocení a klasifikaci typologie podniků stále obtížnější určit převládající okruh činnosti (obchod, zemědělství, výroba, řemeslo, služby atd....).

2.1.2 Vzhledem k vývoji sociálního hospodářství, který se týká vysokého a rostoucího podílu evropského trhu, drží statistická šetření obtížně krok se skutečností, která se neustále mění a obnovuje. Zástupci Eurostatu potvrzují, že se setkali s obtížemi při definování této oblasti, neboť ne vždy je socioekonomická činnost zaregistrována jako činnost podnikatelská. Výbor se nicméně domnívá, že je třeba vynaložit veškeré úsilí k vyhodnocení rostoucího významu tohoto odvětví, které je zásadní pro dosahování cílů Lisabonské strategie. Absence těchto dat brání lepšímu porozumění vývoji podnikání a trhu.

2.1.3 Ukázalo se, že důležitým cílem je mít k dispozici strukturální statistiky evropského podnikání, které by byly aktualizované a zaměřené především na činnost, konkurenceschopnost, výkonnost a strukturu podniků v Evropské unii. Při zdůrazňování významu statistické podpory nesmí být opomíjeno, že sběr dat a jejich následné zpracování vyžaduje investice do lidských a finančních zdrojů, které by zejména pro malé podniky mohly být značné.

2.1.4 Hospodářský růst je absolutní prioritou pro všechny státy Evropské unie, což Evropská rada a další evropské instituce zdůraznili při nesčetných příležitostech. Hospodářský růst musí nutně doprovázet tvorba nových a lepších pracovních míst. To je třeba uskutečnit ve všech odvětvích, ale především ve zpracovatelském průmyslu a ve službách, a to takovým způsobem,

který podnítl samotný růst a umožní evropským občanům čerpat z jeho výhod.

2.2 Evropský model rozvoje se odlišuje od ostatních modelů tím, že přisuzuje významnou úlohu sociální stránce a samotnému pojetí udržitelného hospodářského růstu. Toto je třeba mít na zřeteli pokaždé, když evropské instituce navrhnou vydat zákon v rámci svých kompetencí.

2.3 Pro vytvoření skutečně účinných, vhodných a souvislých právních předpisů je proto třeba mít jasnou představu o stavu evropského průmyslu. Politická rozhodnutí se zakládají na analýze skutečnosti a souvisejících problémů a navrhuji řešení, která berou v úvahu co nejvíce možných prvků a snaží se tak předvídat účinek a dopad, který budou rozhodnutí mít na tuto politickou, hospodářskou, právní, sociální, národní a územní skutečnost.

2.4 Základním faktorem úplné a účinné analýzy skutečnosti je samozřejmě statistika. Práce, kterou od svého vytvoření vykonal Eurostat, je dnes cennou a nezbytnou oporou v rozhodovacím a politickém procesu Evropské unie.

2.4.1 Statistika má zásadní význam, protože má schopnost analyzovat, zkoumat a popisovat jevy z mnoha různých stránek. Dostupnost statistických údajů je zásadní pro vytváření a hodnocení politik, pro řízení služeb a veřejných funkcí, pro lepší právní předpisy, pro stále a periodické monitorování úspěchů a pokroků, které přijaté politiky přinesly.

2.5 To platí pro všechny oblasti spadající do pravomoci Evropské unie a Eurostat, jemuž poskytují podporu a pomoc statistické úřady v členských státech, má proto za úkol vytvářet a poskytovat aktualizovaná a spolehlivá data. V posledních letech mají zásadní význam data týkající se hospodářství a financí, zemědělství, demografické politiky, sociálního zabezpečení, obchodu, vědeckého výzkumu, životního prostředí, dopravy a, což je neméně důležité, také průmyslu a s ním spojených ukazatelů trhu.

2.5.1 Pro získání představy o významu evropského podnikání a jeho rozvoje se stačí zamyslet nad iniciativami, které Komise a Rada v této souvislosti uskutečnily v posledních letech.

3. Návrh nařízení o strukturální statistice podnikání

3.1 Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 58/97 ze dne 20. prosince 1996 bylo v průběhu posledních deseti let nejméně čtyřikrát změněno a toto je poslední návrh na jeho přepracování, jež by umožnilo lepší návaznost analýzy a použitelnost politik a strategií na podporu průmyslu a výroby v Evropě.

⁽³⁾ KOM (2005) 330 v konečném znění, 20.7.2005.

3.1.1 Za účelem naplnění rostoucí potřeby statistik navrhuje Komise několik zlepšení, která se týkají především služeb, jež byly v posledních měsících vzhledem ke svému hospodářskému významu a svým, na evropské úrovni doposud ne zcela prokázaným, možnostem ústředním tématem široké diskuse. Dále je přiložena příloha týkající se podnikatelské demografie a podnikatelských služeb.

3.2 Komise prověřila, že pro řadu činností spojených především s podnikatelskými službami neexistují podrobné a aktuální statistiky. Nový návrh tak představuje možnost jak přizpůsobit platná nařízení tak, aby produkce podniků mohla být porovnatelná s produkcí služeb.

3.2.1 Právě na podporu strategických doporučení pro podnikatelského ducha považuje Komise za nutné mít k dispozici harmonizované údaje o podnikatelské demografii (vznik, činnost, zánik) a vlivu podniků na zaměstnanost. Údaje o „demografii“ podniků již tvoří součást strukturálních ukazatelů, které slouží ke kontrole cílů stanovených Lisabonskou strategií. Právě v tomto rámci je třeba analyzovat návrh na změnu předložený Komisí.

3.3 Návrh uvádí číselný kód NACE ⁽⁶⁾ jako referenční nástroj pro sběr statistických dat. NACE běžně používají oddělení Komise ve všech statistikách členěných podle ekonomické činnosti. Sám kód NACE prošel několika přepracováními a úpravami, které byly nutné vzhledem k požadavkům na lepší pochopení hospodářského vývoje v EU.

3.4 Referenční ukazatel NACE rev. 1.1 představuje pouhou aktualizací NACE rev. 1 a nezahrnuje žádnou výraznou reorganizaci. Cílem aktualizace bylo uvážit:

- nové činnosti, které neexistovaly v době vytváření NACE rev. 1,
- činnosti, které získaly na významu po vytvoření NACE rev. 1 v důsledku technologických změn nebo změn v hospodářství,
- opravy chyb v původní NACE rev. 1, které již byly zřejmé v té době a které nejsou důsledkem změny filozofie činnosti.

3.4.1 V následujících měsících bude dokončeno další přepracování NACE, které nyní prochází druhým čtením v Evropském parlamentu a které bude obsahovat nové změny a aktualizace.

⁽⁶⁾ NACE: Všeobecná odvětvová klasifikace ekonomických činností v Evropských společenstvích.

3.5 Statistické šetření, které je stanoveno v oblasti působnosti (čl. 2), je seskupeno do modulů, které jsou vyjmenovány v čl. 3 návrhu nařízení:

- společný modul pro roční strukturální statistiku,
- podrobný modul pro strukturální statistiku průmyslu,
- podrobný modul pro strukturální statistiku obchodu,
- podrobný modul pro strukturální statistiku stavebnictví,
- podrobný modul pro strukturální statistiku obchodu,
- podrobný modul pro strukturální statistiku úvěrových institucí,
- podrobný modul pro strukturální statistiku penzijních fondů,
- podrobný modul pro strukturální statistiku podnikatelských služeb,
- podrobný modul pro strukturální statistiku podnikatelské demografie,
- flexibilní modul pro provádění malého sběru údajů o podnikových ukazatelích *ad hoc*.

3.5.1 Poslední tři uvedené moduly byly přidány v tomto návrhu na přepracování nařízení a ke každému je v příloze uveden obsah a použití.

3.6 Pro některé moduly jsou dále plánovány pilotní studie. Tyto pilotní studie vždy doprovázely sběr statistických dat pro moduly. V tomto případě je třeba zdůraznit začlenění pilotních studií *ad hoc* v sektorech zdravotnictví a vzdělávání. Jedná se o dobrovolné studie, které by podle Eurostatu sloužily k přesnějšímu posouzení dopadu tržní činnosti v daných sektorech.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV uznává zásadní přínos statistiky ke stanovení priorit v oblasti průmyslové politiky v rámci Lisabonské strategie. V rámcovém programu pro konkurenceschopnost a inovaci (2007-2013) ⁽⁷⁾ Komise zdůrazňuje užitečnost srovnávací analýzy jako vhodného nástroje při vytváření politik, jímž jsou i studie a výměny osvědčených postupů mezi národními a regionálními orgány.

4.2 Z tohoto důvodu považuje EHSV za důležité aktualizovat nařízení Rady (ES, Euratom) č. 58/97 a navrhuje některé změny.

⁽⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 4.

4.3 Položka „náklady na sociální zabezpečení“ ve společném modulu (příloha I), která již byla uvedena v předešlých verzích, se ve světle novinek na vnitřním trhu stává vágní a obtížně vyložitelnou. Organizace sociálního zabezpečení je v členských státech různá a liší se v systémech a postupech. Jednotná definice „systému sociálního zabezpečení“ pro 25 zemí EU je obtížná a měla být pravděpodobně rozvinuta a rozčleněna.

4.4 Stále v příloze I (ale také v následujících přílohách): údaje týkající se zaměstnanosti jsou příliš omezené a neodrážejí realitu na trhu práce, která je v zemích EU daleko komplexnější. Návrh se omezuje pouze na šetření týkající se počtu zaměstnanců na částečný pracovní úvazek a na plný úvazek. Realita pracovních vztahů je však rozmanitější. Kromě toho nejsou uvedena šetření členěná podle druhu, které existuje pouze v modulu týkajícím se bankovního sektoru (příloha VI).

4.4.1 Vzhledem k tomu, že již v předchozích zněních nařízení (ES, Euratom) č. 58/97 bylo uvedeno (čl. 1), že mezi cíle shromažďování statistik patří také analýza „strategie a politiky podniků“, mohlo tím spíše být toto přepracování rovněž příležitostí k pečlivější analýze a zkoumání zaměstnanecké politiky podniků, jelikož má význam v politikách Evropské unie.

4.5 Co se týče pilotních studií, způsob vybraný Komisí, který zavádí povinnost analyzovat sektory jako je zdravotnictví a vzdělávání z důvodu „vyhodnocení proveditelnosti šetření tržních a netržních činností v těchto sekcích“, se zdá být nevhodný. Nepovažujeme za vhodné, aby tyto citlivé sektory byly zařazeny do strukturální statistiky podnikání, a to především s ohledem na předběžné znění návrhu směrnice o službách předložené Komisí, který je vyjímá z oblasti její působnosti. Na základě nových návrhů předpisů v oblasti služeb na vnitřním trhu považuje EHSV za vhodné, aby Komise zahájila statistické šetření *ad hoc* v těchto sektorech.

4.6 V příloze II (modul pro statistiku průmyslu) považovala Komise za vhodné vyloučit ze šetření údaje týkající se celkových nákladů a počtu pracovníků ve výzkumu a vývoji. Ve světle Lisabonské strategie představuje nepřítomnost těchto údajů omezení pro lepší pochopení vývoje podnikání a povahy a účelu investic.

4.7 Komise se rozhodla vyloučit šetření týkající se nákupu energetických produktů. Tato šetření mají ovšem značný význam, protože poskytují obecný rámec o spotřebě

a využití energie v podnicích. V článku 1 nařízení se navíc uvádí, že vypracování statistik má za cíl analyzovat také „použití výrobní činitele“, a energie je bez pochyb jedním z těchto činitelů. Tito činitelé jsou kromě toho považováni za prioritní v posledních prohlášeních Rady a Evropského parlamentu, mezi nimiž uvedme nedávnou zelenou knihu Evropská strategie pro udržitelnou, konkurenceschopnou a bezpečnou energii⁽⁸⁾.

4.8 Příloha VIII byla vložena nově a týká se struktury, činnosti a výkonnosti podnikatelských služeb. Příloha IX se týká podnikatelské demografie. Statistická šetření v těchto dvou oblastech bude pravděpodobně vyžadovat mnohem častější monitorování. Také v modulu pro podnikatelskou demografii chybí údaje členěné jak podle typologie pracovních vztahů, tak podle druhu, zatímco by bylo naopak velmi účelné porozumět procesu zaměstnanosti a profesnímu zařazení zaměstnanců v okamžiku vzniku a zániku podniku.

5. Závěry a doporučení

5.1 Evropská unie potřebuje lepší statistické údaje, které podpoří současné sektorové průmyslové politiky.

5.2 Za tímto účelem EHSV podtrhuje hlavní úlohu Eurostatu jakožto nástroje monitorování politik Evropské unie. EHSV se tedy domnívá, že je nutno zintenzívnit činnost Eurostatu, a sice zhodnocením a posílením systému vzájemného propojení statistických šetření v jednotlivých členských státech.

5.3 EHSV celkově podporuje návrh na revizi nařízení (ES/Euratom) č. 58/97 o strukturální statistice podnikání.

5.4 Statistická šetření jsou důležitým nástrojem jak na úrovni Společenství, tak na národní úrovni. Proto je důležité uvažovat o podpůrných nástrojích, které by stále více zlepšovaly jejich účinnost, včasnost a spolehlivost.

5.4.1 Statistická šetření by měla být založena, pokud je to možné, na aktualizovaných datech, která již mají správní úřady nebo pověřené orgány. Administrativní zátěž statistického šetření musí být úměrná velikostnímu typu podniku. V některých zemích je statistické šetření o MSP svěřeno zastupitelským průmyslovým sdružením na místní nebo regionální úrovni. Výměna těchto osvědčených postupů mezi členskými státy by mohla být užitečná

⁽⁸⁾ KOM(2006) 105 v konečném znění, 8. března 2006.

5.5 Bylo by účelné mít k dispozici stále cílenější a aktualizované statistiky o struktuře podniků a jejich výrobní činnosti a zohledňovat rozměry a různé činnosti, které jsou pro podnik stěžejní (výroba, obchod, distribuce).

5.6 Podle názoru Výboru je důležitá existence účinného systému konzultací a diskusí mezi Eurostatem, sociálními partnery, akademickou obcí a sdruženími. Tento mechanismus je třeba zdokonalit a rozšířit ve smyslu Evropského poradního výboru pro statistické informace v hospodářské a sociální oblasti Eurostatu (jeden zástupce uživatelů za každý členský stát).

5.7 Co se týče kupříkladu nákladů na sociální zabezpečení, lepší diskuse Eurostatu se sociálními partnery by umožnila lépe definovat (a ne pouze pod jedním heslem) úsilí podniků v tomto odvětví, které se nezdá být ve všech 25 zemích EU stejné.

5.8 Pokud by údaje o zaměstnanosti – jelikož jsou předmětem jiných cílených statistik – byly podrobnější, poskytovaly by jasnější rámec o stavu činnosti podniku. Pokud jde o šetření o zaměstnanosti, Výbor konstatuje, že strukturální statistika podnikání včetně demografické statistiky se nemůže obejít bez pozorné analýzy kvality zaměstnanosti. Zaměstnanost je základním faktorem úspěchu podnikatelské činnosti a šetření o práci, které je rozděleno pouze na plný pracovní úvazek a zkrácený úvazek, je tudíž nedostatečné, zejména ve světle neustálého vývoje na trhu práce. Výbor dále nepovažuje za vhodné úplně oddělit strukturální statistiky podnikání od šetření o zaměstnanosti, neboť tyto oblasti spolu rozhodně souvisejí.

5.9 Sociální hospodářství rok za rokem dosahuje stále významnějšího podílu na evropském hospodářství. Proto se EHSV domnívá, že by Komise prostřednictvím Eurostatu mohla toto odvětví a jeho vliv na podnikatelské prostředí hodnotit pomocí pilotních studií.

5.10 Výbor zdůrazňuje svoje pochybnosti o možnostech prozkoumat odvětví zdravotnictví a vzdělávání metodou pilotních studií. Vzhledem k delikátnosti jmenovaných odvětví a jejich zásadnímu významu, který mají pro všechny evropské občany, považuje EHSV za nemístné, aby se tato odvětví stala součástí strukturální statistiky podnikání. Na základě nových návrhů předpisů v oblasti služeb na vnitřním trhu považuje EHSV za vhodné, aby Komise zahájila statistické šetření *ad hoc* v těchto sektorech.

5.11 Co se týče získávání energií a investic do lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje, EHSV je toho názoru, že navzdory tomu, že byly stanoveny statistické nástroje *ad hoc*, bylo by důležité posoudit jejich místo v životě podniků z hlediska kvality i kvantity, a to jak ve světle cílů Lisabonské strategie, tak i nejnovějších zájmů a akcí Evropské unie v oblasti energetické politiky.

5.12 V rámci šetření o proměnlivých faktorech prostředí EHSV zdůrazňuje význam sběru dat o likvidaci průmyslového odpadu, čištění odpadních vod a znečištěných ploch. Vzhledem k nákladům spojeným s likvidací odpadů pocházejících z průmyslové činnosti by bylo mimo jiné vhodné zjistit, zda je tato likvidace prováděna prostřednictvím interních podnikových systémů nebo zda je zadávána vnějším subjektům.

5.13 V příloze IV, která se týká stavebnictví, by bylo vhodné odlišit různé činnosti: bytová výstavba, veřejná výstavba, dopravní sítě, infrastruktura.

5.14 Větší důraz by měl být kladen na regionální statistiky, které by ukázaly, ve kterých oblastech se rozvinula průmyslová a podnikatelská činnost, které činnosti převládají, ve kterých regionech se soustředí investice do výzkumu a ve kterých oblastech je zaznamenán vysoký počet nově vzniklých nebo zániklých podniků.

V Bruselu dne 14. září 2006

předsedkyně

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Anne-Marie SIGMUND